

ROCA ALTA

La Noguera

pel pas de Nerill i baixada pel de les Eugues

Distància	11,7 Km
Desnivell acumulat	670 m
Nivell de dificultat	Moderat
Data	11 de novembre de 2009
Cartografia	Els Mapes de la Guia Negra: Montsec de Rúbies (1:20.000). La Comarcal publishers.
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=614396

Itinerari circular pel Montsec de Rúbies des del Puig de Meià que ens permetrà recordar des de la prehistòria fins a la història més recent, entremig d'un paisatge agrest.

Visitarem l'església romànica de la Mare de Déu del Puig de Meià, les restes del castell i de la Vila Vella i el dolmen de la Lluella del Llop. Recorrerem pel feixant de la Roca Alta, a mitja alçada d'espectaculars muralles i, al seu cim, amb una perspectiva formidable, retrobarem vestigis de les fortificacions republicanes del front del Segre, durant la Guerra Civil del 1936 i 1939.

Tècnicament fàcil: no te passos exposats. Solament un parell de punts on caldrà ajudar-se amb les mans. Però els corriols no sempre són fressats, algun tram és fora de camí i cal prendre diverses cruïlles pel que haurem de fer bon ús del mapa (o GPS).

Una agradable ruta per un indret molt freqüentat i reconegut pels escaladors però no tant pels excursionistes.

Accés. Des de Vilanova de Meià, marxem per la L-913 que mena al Cinglo del Desferrador. Passat el quilòmetre 3, prenem a mà esquerra una pista de terra (rètol indicador) en bon estat i apte per a tota mena de vehicles. En deixem a mà dreta una altre que puja a la Font de Paús (rètol de la U.E. de Lleida indicant el Pas de Nerill)(1). La pista -camí del Montsec- continua fins a Rúbies. Però nosaltres aviat n'agafem una a l'esquerra (rètol) que ens deixa al Puig de Meià (4.5 quilòmetres des de la carretera).

Puig de Meià (918 m)

Santuari de la Verge del Puig de Meià (romànica segles XI-XII). Ruïnes de l'antic castell i font. Bon mirador de Vilanova i la Coma de Meià. Un corriol s'enfila per ponent del puig des del poble. A la banda nord de les edificacions, prenem un corriol fressat que marxa vers mestral (NNO). Aviat abastem, escampades, les ruïnes de la Vila Vella de Meià. A penes en resten dretes algunes parets d'una casa (ca la Carlana). Davallem fins a retrobar la pista per on hem vingut, a l'alçada del Coll de Meià, i la seguim a mà esquerra. Després d'un revolt a mà dreta, prenem un corriol (fites) que s'enfila vers gregal (NNE) fins al Camí del Montsec.

El prenem a mà dreta, en baixada, uns quants metres. Fins que per l'esquerra surt un camí que mena a una feixa, on acaba. Passem a l'altre cap pel marge de ponent i seguim per indicis de camí vers gregal (NNE) encarats a l'evident pas de Nerill, que ja albirem a la carena en aquella direcció. Abastem un parell de feixes. Entremig s'hi esmuny un reguerol. Les passem pel marge. Després d'uns metres de pista passem pel costat d'una cabana i continuem per un marge entre dues altres fins a un parell de plàtans ben alterosos.(2)

Font de Paús (890 m).

Seca. A l'ombra d'uns plàtans de considerable envergadura, envoltats de feixes de conreu. Seca a aquesta època de l'any, el brollador és arran de terra. Marxem vers el nord pel marge de la feixa, deixant a mà esquerra paret seca i una torrentera

(Costes de l'Isaac). A l'altre cap continuem per un camí cada cop més desdibuixat, entremig d'un alzinar esclarissat. Sempre vers gregal i seguint finalment per tiranys, enfilem en penós pendent, adreçant-nos a l'evident pas de Nerill, lleugerament decantats a la dreta, vers la base ponentina de la Roca dels Arcs, fins que abastem un corriol ben fressat.

Camí al Graell de Paús (1.079 m)

Un ben fressat camí(3) que prenem a mà esquerra ens encara al Graell de Paús. És un grau de fort pendent on sovint cal ajudar-nos amb les mans per superar-lo. Al cap de munt hi ha el Pas de Nerill.

Pas de Nerill (1.185 m, 1h 20')

Collada àmplia. A l'altre vessant albirem la Serra de Carreu i per darrere seu el Boumort. Més a llevant el Cadí i el Port del Comte. Un corriol s'enfila a la carena de la Roca dels Arcs. Seguint fites i corriol fressat, marxem vers garbí (OSO) anant a buscar el Feixant de la Roca Alta, l'àmplia lleixa a mitja alçada de la muralla de migdia, perfectament visible des de lluny. A mesura que avancem, el camí va desdibuixant-se i és fàcil perdre'l. Però la ruta és evident i el feixant, malgrat que ampli, no ofereix dubtes pel que fa a la direcció a seguir.

Quan ens trobem a la mateixa latitud que el cim (1.268 m, ens en separen 160 metres de desnivell vertical) un seguit de corriols s'ajunten al nostre per l'esquerra. En realitat son bifurcacions del mateix que puja des del Camí del Montsec. Després la muralla fa un escaire i s'obre. Comencem a guanyar alçada pel pas que ens ofereix la roca. Som el Graell de la Roca Alta (1.295 m). El que puja per aquest grau és un camí carreter, amb contraforts de pedra seca i nombroses llaçades per salvar el pendent(5). Quan guanyem la carena solament ens cal recular vers sol ixent cap a l'ampli tossal que forma el cim. El Montsec mostra també aquí el gran contrast entre el vessant nord, planer i amorosit, i l'agresta cara de migdia.

Roca Alta (1.427 m)

Un gran pedró situat al punt més alt de l'ampli tossal identifica el cim. A escassos cinquanta metres vers gregal, hi ha un búnquer o niu de metralladores. Tot el tossal està solcat per diverses línies serpentejants i paral·leles d'antigues trinxeres. Encara visibles entre el boix i la garriga. Recorrent la carena trobem aquí i allà altres vestigis de trinxeres, pous de tirador i diferents elements defensius(4).

És un bona talaia del Pirineu i Pre-Pirineu. Albirem des dels cims de la Ribagorça (Turbón, Cotiella,...) fins al Cadí i el Port del Comte.

Continuem per la carena vers ponent acostant-nos quan sigui possible al fil del cingle on hi trobem indicis de corriol. Continuem així fins al seva cota més baixa, on hi ha el grau pel que davallarem i on comença –si seguint carena- la pujada al Puig del Camí Ramader.

Pas de les Eugues (1.348 m)

Aquest ampli tall de la carena té aparentment dos punts per baixar-lo. Però cal escometre'l pel del cantó llevantí, on unes fites ens ho indiquen. Fort pendent entre roquissar on cal ajudar-nos de les mans més d'un cop. El camí, ben fressat però amb trams de pedra esmicolada que el fan incòmode, baixa decididament vers migdia on esdevé un camí carreter, que prenem a mà dreta vers ponent, fins a tocar una feixa. En aquest punt deixem el camí carreter i prenem un corriol(5) que, per sobre la feixa, marxa vers llevant. El corriol continua en aquesta direcció però nosaltres, un cop depassada la feixa, l'abandonem baixant a mà dreta, fora de camí per entremig de l'alzinar, en direcció a uns pollancre al marge d'una altra feixa.

Vora els pollancre, hi ha les ruïnes del corral de Zitó i hi neix una font, molt amagada entre l'herbei. Continuem pel camí que mena a la feixa, marxant vers garbí, fins a trobar la pista del Camí del Montsec. En aquest punt el reguerol provinent de la font hi fa un toll, abans d'escolar-se a la torrentera.

Sortim de la pista i baixem, sense camí però direcció evident, a buscar la llera del torrent (Riu Merler) que veiem a migdia. El creuem i a l'altre riba abastem un corriol ben fressat. És el Camí Vell de Meià que prenem a mà esquerra, vers xaloc (SE). Aviat unes fites ens assenyalen el lloc on hi ha un parell de dòlmens, un d'ells molt malmès.

Dolmen de la Lluella del Llop (1.028 m)(6)

Apartat lleugerament del camí, entre l'alzinar. Continuem pel camí vell, vers xaloc, en suau baixada. Aviat albirem el Puig de Meià i la seva església. Passem per entremig de la granja de la Cabana del Pansot (o cal Perla). Un indret molt descurat amb construccions a mig fer i desferres escampades arreu que contrasta amb la pulcritud del paratge. Pocs metres més enllà recuperem la pista per on hem marxat a l'anada i el corriol que ens retorna al Puig.

- (1) Podríem començar l'itinerari a la font de Paús, però caldria retornar a aquest punt i ens perdríem la visita al Puig de Meià, recorrent més o menys la mateixa distància.
- (2) Tot aquest tram entre el Puig i la font l'haguéssim pogut fer per pista però amb una marrada molt considerable
- (3) Aquest corriol puja des de la carretera, començant pels volts de la Font de la Figuera.
- (4) Aquest tram de la carena formava part de la línia defensiva de l'exèrcit republicà al que s'ha anomenat front del Pallars. A l'abril de 1938 l'exèrcit feixista havia assolit entre altres, un cap de pont al marge esquerre de la Noguera Pallaresa, ocupant Tremp i poblacions al peus del Montsec com Sant Martí de Barcedana, Sant Salvador de Toló o el propi llogaret de Rúbies.

El camí carreter del Graell de la Roca Alta, les trinxeres i fortificacions foren construïdes per la 26ena Divisió (antiga columna Durruti) que es parapetà en aquests paratges entre abril i el 26 de desembre de 1.938, quan va caure també aquesta línia defensiva (Joan Ramon Segura a Excursions pel Montsec i a 26 excursions pel front del Pallars. Ed. Cossetània).

- (5) En aquest punt també podem optar per continuar pel camí carreter voltant la feixa pel cantó ponentí fins al proper maset de Cal Mans i des d'allí, per pista i vers migdia, fins a la del Camí del Montsec.
- (6) El nom de Lluella del Llop té relació amb la seva forma; efectivament, una "lluella" o "llosella" és un parany fet amb una pedra o llosa, suportada en un costat per un branquilló en equilibri inestable. L'ocell o animaló que toca la branqueta provoca la caiguda de la llosa i és caçat. Possiblement l'aspecte de la coberta inclinada del dolmen, per la seva semblança amb el parany, li va donar el nom. (sic) Manuel Cortés i Rivelles a El Montsec i muntanyes veïnes.